

F A K T Y I P R O B L E M Y

JAN SEDLÁČEK (1935–2008)

Dnia 20 sierpnia 2008 r. zmarł w Pradze doc. Jan Sedláček, honorowy członek Polskiego Towarzystwa Socjologicznego i wybitny popularyzator polskiej socjologii. Urodzony 5 marca 1935 r., już w drugiej połowie lat pięćdziesiątych, podczas studiów na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Karola, zainteresował się socjologią, oficjalnie uznawaną wtedy jeszcze za „burżuazyjną pseudonaukę”. W trakcie podróży we wrześniu 1956 r. miał okazję zapoznać się z odradzającą się polską socjologią i zawrzeć pierwsze znajomości z polskimi uczonymi. Po ukończeniu studiów rozpoczął pracę na Wydziale Filozoficznym UK, w latach sześćdziesiątych między innymi brał udział w staraniach o zorganizowanie tam samodzielnej katedry socjologii. Rozpoczął wówczas działalność przekładową, zapoznał czechosłowacką publiczność z takimi pracami, jak *Socjologia na co dzień* (dwa wydania, 1965 i 1966) i *Kariera* (1967) pióra Zygmunta Baumana, *Kultura masowa* Antoniny Kłoskowskiej (1967), *Zagadnienia socjologii współczesnej* Jana Szczepańskiego (1968) czy *Klasy, warstwy, władza* Włodzimierza Wesołowskiego (1969). Z wieloma spośród ich autorów nawiązał trwałe przyjaźnie. W 1969 r. Jan Sedláček wydał także własną książkę: *Pojem inteligence v sociologii* („Pojęcie inteligencji w socjologii”).

Husakowska „normalizacja” po inwazji państw Układu Warszawskiego była ciężkim ciosem dla czeskich nauk społecznych. Wiele placówek rozwiązano, w naukowy niebyt odesłano bodaj większość kompetentnych uczonych. Jan Sedláček na szczęście pozostał na Wydziale Filozoficznym UK jako jeden z tych, którzy próbowali zapewnić przynajmniej przetrwanie dyscypliny. Nadal pozostawał w kontakcie z polską socjologią, recenzował i przekładał polskie książki, wśród których warto wymienić opublikowane w 1971 r. *Utopie* Jerzego Szackiego. W drugiej połowie lat siedemdziesiątych działalność tę znacznie utrudnił donos do redakcji „Sociologického časopisu” napisany przez polskiego „kolegę”, który denuncjował jako nazbyt przychylną recenzję pióra Sedláčka dotyczącą pewnej politycznie niesłusznej książki innego polskiego autora. W tej sytuacji na panewce spaliły podjęte przezeń stara-

nia o publikację czeskiego wydania *Historii myśli socjologicznej* Jerzego Szackiego.

W latach osiemdziesiątych, gdy klimat polityczny został złagodzony, Jan Sedláček opublikował kolejną książkę, *Východiska Durkheimovy sociologie* („Punkty wyjścia socjologii Durkheima”, 1982). Po „aksamitnej rewolucji” roku 1989 pracował w Katedrze Socjologii Wydziału Filozoficznego Uniwersytetu Karola, będąc cenionym kolegą i nauczycielem, czego świadectwo stanowi pamiątkowy zbiór, wydany w 2000 r. z okazji jego sześćdziesięciopięciolecia. Choć po roku 1989 dostęp do polskiej literatury stał się o wiele trudniejszy, a czeskie kontakty intelektualne z Polską uległy rozluźnieniu, docent Sedláček pozostawał w kontakcie z polską nauką, o której obszernie informował w pisanych przez siebie recenzjach.

Niestety, w 2005 r. w życie Jana Sedláčka gwałtownie wtargnęła ciężka choroba, zmusiła go do zaniechania dydaktyki i pracy naukowej. Gdy jego stan zdrowia poprawił się, znów poprowadził zajęcia, przysły jednak kolejne operacje i tury chemioterapii. Wiosną 2008 r. wydawało się, że jest w dobrej formie, i przyjaciele pragnęli mieć nadzieję, że najgorsze jest już za nim. Niestety, okazało się, że jest inaczej. W Jego osobie straciliśmy człowieka skromnego, obdarzonego niezwykle urokiem osobistym — wybitnego znawcę i przyjaciela polskiej nauki oraz wielu polskich uczonych.

Jaroslav Kiliás